

ГРОМАДСЬКІ АСАМБЛЕЇ ЯК ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ГРОМАД

Козирєва Н.В., канд. філос. наук, доцент
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

Вивчення передового зарубіжного досвіду свідчить, що однією з провідних тенденцій у державному управлінні країн Західної Європи та США, починаючи з 90-х рр. ХХ ст., стає залучення громадськості до процесу вироблення та прийняття державно-управлінських рішень. Досвід демократично розвинутих країн засвідчує використання безліч публічно-правових інститутів, які забезпечують широке застосування різних форм участі населення в процесі прийняття управлінських рішень як на місцевому, так і на загальнонаціональному рівнях. Будь-яке державно-управлінське рішення набуває тим більшу значимість, коли в більшій мірі воно прийняте за участю громадян або організованих груп.

Додання цим інститутам особливого місця в системі організації публічної влади можна розцінювати як установку на розвиток і поступове поширення партисипативної демократії. Деякі дослідники подібну політичну систему умовно називають демократією асамблей. Демократія асамблей означає не що інше, як деліберативне прийняття органами влади та посадовими особами публічно-владних рішень, причому основним учасником обговорення в даному випадку виступають громадяни – учасники асамблей.

Серйозне переосмислення ролі громадських асамблей почалося в кінці 60-х – на початку 70-х років минулого століття. Німецьким вченим Пітером Діенелем була висловлена й паралельно розвинена американським дослідником Недом Кросбі ідея, що обґрунтовує можливість відродження найдавнішого інституту народних зборів у вигляді консультативних органів – так званих громадських журі, які організовувалися б не тільки при муніципальних та регіональних управліннях на рівні міста або штату, а й при главі держави. В роботах Роберта Даля інститути асамблей отримали назву «*mini-public*» («мініпопулос», «міні-народ», «міні-публіка»), які не підміняють законні органи влади, а представляють собою ще один центр вироблення та прийняття суспільно важливих рішень. Також слід зазначити, що подібні громадські «асамблеї випадково відібраних громадян, зайнятих осмисленням, оцінкою подій і виробленням рекомендацій, можуть стати важливим інститутом громадської участі та засобом підвищення громадянської компетентності своїх членів. Більш того, подібні асамблеї можуть виступати в ролі сурогатів, що заслуговують довіри більшості громадян, які не можуть взяти прямої участі в її роботі» [1].

Подібні асамблеї можуть виступати певного роду легітимним сурогатом народу, якого влада повинна сприймати як свого неупередженого і об'єктивного радника, маніфестанта та провідника волі, думок і настроїв громадян. При виникненні напруги в суспільстві влада відчуває нагальну потребу в контакті з «міні-народом» для узгодження інтересів суспільства та влади.

Запропонований підхід по суті заклав теоретичні основи демократії громадських асамблей, який передбачає принципово іншу роль громадськості: асамблеї – опоненти влади повинні бути стати її легітимними радниками. Висунуті ідеї поступово стали відпрацьовуватися й на практиці.

«Громадські журі» – це технологія залучення громадян у процес вивчення проблеми, обговорення суспільно значущих питань, вироблення та прийняття колективного рішення для органів місцевого самоврядування або органів державної влади. Була незалежно запропонована в США некомерційною громадською організацією Джефферсон Центр, і в Німеччині. Надалі метод проведення громадських журі широко поширився в інших країнах: Великобританії, Канаді, Данії, Іспанії, Нідерландів, Польщі, Ізраїлі, Японії, Австралії, Бразилії, Палестини та багатьох інших країнах світу. В європейському варіанті були розроблені близькі за змістом технології «громадських конференцій». Наприклад, у Данії створено Датську технологічну колегію, яка складає «консенсусний список» громадян, котрі в рамках «Конференції з досягнення консенсусу» обговорюють ключові теми розвитку суспільства для парламенту країни. Великий практичний досвід роботи «громадських журі» накопичений в Австралії. В університеті міста Сіднея навіть викладається спеціальний курс, присвячений проблемам організації їх діяльності.

У Великобританії американський досвід створення та застосування «громадських журі» перейняв Institute for Public Policy Research. Приклади проблем, розв'язання яких шукали методом громадських журі: реформа системи охорони здоров'я (США); реформа системи міського транспорту (ГанOVER, Німеччина); зменшення безробіття (Левенмуз, Великобританія); організація опіки невиліковно хворих (Волсел, Великобританія) [2, с. 16].

Кожне громадське журі можна охарактеризувати як свого роду унікальний публічний дослідницький проект. Відбирається невелике число таких громадян – у кількості від 18 до 24 осіб, тому що практика роботи колегіальних органів показала, що ефективну роботу журі можуть забезпечити невеликі групи громадян. Зазвичай процес координує модератор. Група збирається на 4-5 днів для ретельного вивчення матеріалів, представлених експертами. Вони заслуховують думки авторитетних фахівців, які добре розбираються в обговорюваній темі та представляють різні точки зору з даного питання. В той же час експерти забезпечують членів журі необхідною, неупередженою й, найголовніше, різнобічною інформацією, яка повинна сприяти загальному обмірковуванню рішення. Якість роботи журі в кінцевому підсумку визначається не кількістю голосів, поданих «за» чи «проти» будь-якого варіанту вирішення питання, а глибиною оволодіння проблеми.

Список використаних джерел:

1. Lewit D. *Porto Alegre's Budget Of, By, And For the People*. URL: <http://www.yesmagazine.org/issues/what-would-democracy-look-like/562>.

2. Pateman C. *Participatory Democracy Revisited. Perspectives on Politics*. 2012. Vol. 10. Issue 01. P. 7 – 19.